

FRAMSIDAN

REGIONBIBLIOTEK VÄSTRA GÖTALAND NR 1-02

Kulturtidskriftens tilltal är mer passionerat

Vi i har skippat revirtänkandet

Ett flygplan har landat

Lena Skoglund, förvaltningschef
lena.skoglund@vgregion.se

I FRAMSTEGET 2 tar Ulricehamns kulturchef upp ett väl känt fenomen; man arrangerar ett program och endast ett fåtal kommer. Som "gammal" kultursekreterare (i en till antalet invånare liten kommun - som i övrigt har mycket att erbjuda), vet jag väl hur det känns. Men hur upplever den som står framme på scenen det? FRAMSIDAN vände sig till Malin Lindroth och bad henne svara på frågan. (läs krönikan på sidan 11)

Innehållsförteckning

- 2 **Ledare**
- 3 **Redaktören har ordet**
- 4 **Internationell bokinstallation**
- 4 **Kulturnämndens syn på biblioteken**
- 6 **Vi har skippat revirtänkandet!**
- 8 **Kan en bok se ut hur som helst?**
- 8 **Tidskriftsmanifestation**
- 11 **Gästkrönikör**
- 12 **Personporträtt**
- 14 **Nytt om Taltidningen**
- 15 **Presentation av Regionbibliotekets personal**

När inte annat anges: text och foto Christina Leijon.

Regionbibliotek Västra Götaland
Adress: Förlagshuset
Heurlins Plats 1, 413 01 Göteborg
E-post: christina.leijon@vgregion.se
ISSN: 1651-1271
Ansvarig utgivare: Lena Skoglund
Redaktör: Christina Leijon
Tryckeri: Litorapid media AB, Göteborg
Omslagsbild: Field of Books, Christina Leijon

Layout:

www.bibl.vgregion.se

50 miljoner kan inte ha fel

50 miljoner kan inte ha fel var den stolta och uppfordrande rubriken för årets Halmstadskonferens. Alla var där; dvs alla som sitter på positioner där man har möjlighet att utöva inflytande över bibliotekens roll och funktion i samhället.

Vad talade denna enorma biblioteksexpertis om?

Det började bra med en inledande dag som handlade om folkbibliotekens framtid och möjligheter. Den andra, som med hjälp av den nationella nivåns aktörer skulle bli en vidareutveckling och ytterligare fördjupning av inledningsdagens visioner, kom mest att handla om Max kaka och Pelle Svanslös. Vi arrangörer skulle naturligtvis ha instruerat vår moderator, Kvällspostens Per Svensson, att till varje pris undvika just den fråga han började med; panelens tidiga läs- och biblioteksupplevelser. Denna fråga leder för det mesta direkt in i den biblioteksnostalgi, som omöjliggör varje försök till analys av bibliotekets roll i det framtida medie- och kunskapssamhället.

Konferensens mest uppfordrande utmaningar kom från vår egen regions ordförande för regional utveckling, Kent Johansson. Han menade att biblioteken måste ta sig utanför kultursektorns gränser och ge sig in i diskussionerna i sina kommuner och precisera bibliotekens roll vad gäller såväl kommunens IT-utveckling som hela utbildningssatsning från förskola till vuxenutbildning och distansundervisning på högskolenivå. I det samhälle som växer fram, där alla måste fort- och vidareutbilda sig kontinuerligt, måste det lokala biblioteket finnas med i diskussionerna om informationsförsörjning inom samhällets alla nivåer. Det räcker inte längre att inta en position inom kulturnämndernas fögderi, utan biblioteken måste ut och samspela över ett betydligt vidare fält. Detta måste ske på alla nivåer; på lokal, regional och central nivå. Kent Johansson föreslog i diskussionen med kulturutskottet att en kommitté skulle skapas, knuten inte bara till kulturdepartementet utan även till närings- och utbildningsdepartementen, med uppgift att precisera bibliotekens roll i den informationsrevolution vi just nu befinner oss i.

Vid nästa års Halmstadskonferens, som äger rum den 13-14 mars år 2003 - när nya politiker sitter på nya makt-positioner på olika nivåer i vårt samhälle - fortsätter detta viktiga samtal.

Regionbibliotek Västra Götaland
samarbetar med:

VISION 2002

Svenska Mässan, Göteborg
21-25 juli

Activity and participation

mottot för den **7:e världs-
kongressen**
kring synrehabilitering

Ett unikt tillfälle där olika professioner kring synskador möts. Kongressen behandlar ämnen som berör: läsning, kultur, identitet och funktionshinder, utbildning, teknik, kommunikation.

Utställning kring böcker, bibliotek och lärande.

För information kontakta:
vision2002@gbg.congrex.se
www.congrex.se/vision2002

När vi dör, skriver Thomas Tidholm i dikten med samma namn, kommer vi inte att bli änglar och sitta på moln, utan:

"Vi kommer att komma till ett annat land som kommer att likna Västergötland som det såg ut på femtiotalet ungefär. Det kommer att finnas handelsbodas där vi kan handla sill och strumpor, och medan vi gör det kommer vi att kunna tala med varann om allt som hänt oss."

Thomas Tidholm deltog i årets Göteborgs Filmfestival och tillförde genom sin närvaro och uppläsning dikten ytterligare dimensioner.

Lika livsbejakande var det att i Drakens foajé gästa 1:a Världens Minsta Filmfestival, arrangerad av bokförlaget Korpen. Plats för 3 personer (en man och en kvinna i publiken).

Okända för varann möttes vi, Hampus, Bosse och jag i ett litet genomskinligt växthus. Bosse var filmcuratorn, vad nu det innebar var han själv inte helt klar över. Temat för veckan var *Meningen med livet*, och kvällens underrubrik *Godheten*. Hampus och jag fick välja bland videohögarna vilken film vi skulle se.

Och det funkade! Plötsligt satt vi där Hampus, Bosse, Kieslowski och jag, och diskuterade huruvida godhet finns eller inte, som vore vi i ett växthus för krypande tankar som vill lära sig gå.

Man skulle önska att sådant växthus kunde sändas på turné i regionen.

"När någon rör vid en förvandlas man till den man alltid velat vara och en gång kanske var men nära nog glömt."

Orden är Göran Tunströms och jag har dem uppsatta på min vägg; men varifrån är citatet hämtat? Hör gärna av er om ni kan hjälpa mig.

Min förhoppning är att FRAMSIDAN som fått ett lite annorlunda utseende och innehåll också ska kunna bli något som berör. Jag tar tacksamt emot tips och synpunkter vad ni vill läsa om i tidningen.

PS

Mot slutet visade det sig att Bosse hette Forsèn i efternamn och jo, nog har han en fru vid namn Ulla. Tänk att det går att finna beröringspunkter överallt!

Vi ses i Västra Götaland.

Christina Leijon, redaktör
christina.leijon@vgregion.se

Insidan

Lyckos Karlsborg!

Kerstin Lorentz har sagt upp sig från regionbiblioteket och blir ordinarie förvaltningschef för kultur- och fritid. Det är bara att gratulera Karlsborg!

Hör av er till Framsidan med personalförändringar etc som sker på ditt bibliotek.

Field of Books

Field of Books. I bakgrunden syns Muzeum Papiernictwa, beläget i Duszniki Zdrój i sydvästra Polen där IAPMA höll sin kongress 2001.

"Jag läste en artikel om bokmässan i Frankfurt. Rubriken 'Auf dem weiten Feld der Bücher ist in diesem Jahr...' fängade min uppmärksamhet. För mitt inre såg jag böcker som växte likt planter på ett fält."

Konstnären **Hiltrud Schäfer** bad medlemmarna i IAPMA att föra med sig böcker till kongressen som hölls i Polen i augusti 2001.

– Inte kunde jag föreställa mig att det skulle bli en sådan stark reaktion på *Field of Books*, berättar hon när vi några månader senare talas vid i telefon. Många av åskådarna blev starkt upprörda när Hiltrud grävde ner böckerna utanför handpappersmuseet. Somliga associerade till bokbål eller såg installationen som en bokkyrkogård och började slita upp böcker ur marken. Andra såg det som en symbol för en cirkelrörelse av liv och död. Att böckerna i sig är värdelösa

tills människan har transformerat innehållet till något värdefullt.

Att det uppfattades som så kontroversiellt förvånade Hiltrud Schäfer, men i efterhand uppskattar hon diskussionerna som uppstod: "I liked it, I think it was useful".

IAPMA The International Association of Hand Papermakers and Paper Artists har medlemmar i över 40 länder. En gång om året arrangeras en kongress någonstans i världen. År 2001 var det i Polen. I år står Chicago som värdstad och 2003 slår Korea upp portarna.

www.design.dk/org/iapma

Hiltrud Schäfer, konstnär från Tyskland, får hjälp av IAPMA-medlemmen Tom Burger, USA, att gräva ner böcker.

Hur ser ni på Bibliotekens roll?

Ledamöterna i Västra Götalands kulturnämnd svarar:

Kristdemokraterna

Vi vill betona bibliotekens roll som kulturförmedlare. Framför allt de unga behöver stimulans till läsande för att utveckla sitt språk.

Biblioteket är en naturlig mötesplats för alla åldrar och språkgrupper. Många bibliotek nyttjas redan nu för utställningar, poesiافتن och andra kulturarrangemang. Genom den nya tekniken kan de utvecklas till moderna informationscentra.

Biblioteken har en särskild uppgift att värna och värda det svenska språket. Språket för vidare våra normer, hjälper till att uttrycka våra seder och bruk. Att behärska språket är grunden för demokratiskt deltagande. Språket är grundläggande i arbetet för integration.

Biblioteken ska erbjuda sin service till äldre och andra som inte har möjlighet att ta sig till biblioteket, t ex genom "Boken kommer". För funktionshindrade är det angeläget att satsningen på tekniska hjälpmedel fortsätter. För många besökare är det viktigt att LL-satsning och läsombud utvecklas.

Conny Brännberg, vice ordf.

Folkpartiet

Biblioteken fyller en mycket viktig roll i allmänhetens kulturliv och är alldeles särskilt betydelsefulla för barn och ungdom. Det är viktigt att biblioteken är öppna när ungdomar är lediga, dvs på kvällar och lov. Biblioteken skall hålla en aktuell samling men också vårda kulturarvet genom att ha klassiker och andra svåråtkomliga böcker. Biblioteken skall samverka nära med skolan och föreningslivet och även ägna sig åt utåtriktad verksamhet, dvs söka upp grupper som inte har vana att läsa eller ta till sig det rika kulturutbud som finns i de flesta kommuner. Biblioteken skall också informera om annat kulturliv och på så sätt vara ett kulturellt nav i respektive kommun.

Lars Nordström, ordf.

Centern

Biblioteken har stor betydelse för en levande demokrati, för det livslånga lärandet och för ett aktivt kulturliv. I nästan varje kommun är biblioteket den mest besökta kommunala institutionen.

Vi i Centerpartiet ser flera spännande framtidsutmaningar:

- Stärk rollen som mötesplats och informationsbas för demokratin!
- Utveckla biblioteken som media-center för olika aktörer inom det livslånga lärandet!
- Stärk samverkan mellan bibliotek, museer och arkiv (ABM)!
- Öka samarbetet med studieförbund och föreningsliv!
- Öka tillgängligheten – skapa gemensamt lånekort i hela regionen!

För att åstadkomma detta behövs ordentligt diskuterade och förankrade biblioteksplaner i alla kommuner.

Per Gustafsson

Vänsterpartiet

Biblioteken är något av ett bultande hjärta både för kulturen och för demokratin. Läsupplevelser är bara en liten del av vad biblioteken har att erbjuda. Samhällsinformation och samhällsdiskussion är en viktig del av bibliotekens verksamhet. Samtidigt är biblioteket en mötesplats för alla möjliga tankar och idéer. Därför är det viktigt att biblioteken kan följa med i samhällsutvecklingen och kunna erbjuda information, kunskap och diskussion genom nya medier.

Biblioteken är kanske samhällets allra viktigaste kulturverksamhet. Inte minst med tanke på att den är öppen och tillgänglig för barn och ungdomar. På biblioteket finns något för alla. Därför är det självklart för Vänsterpartiet att fortsätta satsa på biblioteken. Biblioteket skall vara en mötesplats som pulserar av liv även om det sker under största möjliga tystnad.

Jeanette Rigné

Socialdemokraterna

Biblioteken är en kommuns eller kommundels själ. På biblioteken sker möten mellan människor. Där möts olika åldrar, dialekter och etniska härkomster. Biblioteken har en viktig roll i en demokrati. Boken eller tidningens innehåll ger bildning som underlag till debatt och idéutbyte.

Biblioteken är barnens glädjestuga. Men också ett viktigt informationscentra för den kunskapssökande ingenjören, pensionären eller studenten. Vi tror att det är bl a just som informationscentrum, som biblioteket har sin framtid. Den nya datatekniken skapar oanade möjligheter.

När socialdemokratin under slutet av 1800 och början av 1900-talet förde kampen om den politiska demokratin, spelade ABF:s och nykterhetsrörelsen, bokläsning och bibliotek en viktig roll. Läsandet gav människor kunskap och språk. För oss har biblioteket fortfarande samma viktiga roll. Det är, och skall förbli, en del av det demokratiska samhället

Jonny Nilsson

Moderaterna

Biblioteken är samhällets viktigaste och mest välbesökta kulturinstitutioner vars betydelse bara ökar. De nya biblioteken i t.ex Köpenhamn och Alexandria vittnar om att detta är en global företeelse. Självfallet skall lånen vara gratis och tillgängligheten mycket stor för ALLA oavsett kulturell bakgrund och eventuella funktionshinder. Det är en av de stora framtida utmaningarna att göra biblioteken ännu mer tillgängliga för människor med olika funktionshinder, såväl fysiska som andra. Att stimulera till läsandet av skönlitteratur är viktigt för att ge ökad näring åt den mänskliga fantasin och utvecklar vår förmåga till empati som är en brist i dagens samhälle. Biblioteken bör visa stor öppenhet att använda sig av ny teknik för att nå i synnerhet unga människor. Att ge möjlighet till att skaffa sig kunskap är en huvuduppgift men biblioteken måste alltid sätta litteraturen och ordet främst.

Fleur Priwin Palmé

Miljöpartiet de gröna

Vår omtanke om framtiden kan mätas bland annat genom storleken av vårt stöd till biblioteken. Vi anser att väl-försedda och offentligt finansierade bibliotek över hela landet ska garantera allmänhetens tillgång till ett brett kulturutbud. Boklånen ska vara avgiftsfria. Bibliotekens förekomst och kvalitet ska garanteras i lag. Miljöpartiet fick i budgetförhandlingarna igenom sitt krav på sänkt bokmoms. Målet är att avskaffa moms på böcker.

Skall regionen bli ledande i kunskap och kompetens som är ett av målen, är biblioteken en av förutsättningarna för detta. Här får man stöd av kompetent personal att skaffa sig kunskap och information inom olika områden. Regionbibliotekets roll blir att stödja och stimulera nätverksbyggandet. Författarmöten med allmänheten är ett område. Ett annat är bibliotekspersonalens besök i skolorna för att öka läslusten och läsförståelse. Barnens första bok är ett annat lovligt initiativ som ska nämnas här.

Laila Åkerberg

Vi har skippat

Gemensam biblioteksdatabas och personalutbildning skapar effektivitet och arbetsglädje i Gullspång, Töreboda och Mariestad.

– Inte bryr sig läntagaren om var han eller hon lånar en bok, huvudsaken är att den finns tillgänglig, säger Eva Mowitz, kultur- och bibliotekschef i Gullspång.

Hon har med stor behållning anslutit sig till det samarbete som kultur- och bibliotekschefen Gunilla Broberg i Mariestad och kultur- och fritidschefen Hans Thorsell i Töreboda påbörjade 1991.

Det var dåvarande länsbibliotekarien Arne Strängs vision att knyta samman alla kommuner i Skaraborg, berättar Hans.

En förstudie till samarbetet gjordes 1987, men den föll av flera orsaker. På den tiden var det snudd på otänkbart att kommuner skulle samarbeta. Många av biblioteken var inte ens datoriserade.

Men om man nu inte kunde få med hela Skaraborg skulle man väl åtminstone få öar att samverka? Gunilla berättar att det blev Mariestad och Töreboda som påhejade av Arne Sträng, började driva tanken på gemensam datorisering, eller ADB som det då hette.

– Kommer du ihåg den där lilla löjliga papperslappen som vi började skissa vårt samarbete på, frågar Gunilla Hans.

Någonstans ska man börja och idag, med facit i hand, kan man se att visionen burit frukt, fast det tog tid.

Gemensam biblioteksdatabas
Sammantaget har Gullspång, Töreboda och Mariestad cirka 40.000 invånare, lika många som en medelstor svensk kommun. Bibliotekens lånekort går att använda i samtliga tre kommuners bibliotek, och den gemensamma mediekatalogen ger besked om vilka böcker som finns att låna. Avgifter och låneregler är annat som man samverkar kring. På det här sättet får man tillgång till ett större och mångsidigare medieurval samt snabbara länestjänster.

Hans, som ur sin väska plockar fram en bok berättar att han innan han gjorde ett gästspel i länedisken. En lån-

tagare i Töreboda hade reserverat en kursbok som fanns inne i Gullspång, den tar han med sig när mötet är slut och redan samma eftermiddag kan den hämtas av läntagaren.

– Ett praktiskt exempel på hur det kan gå till på mindre orter, säger han och skrattar. Boken lämnas sedan igen i någon av de tre kommunerna, var är upp till läntagaren.

Gemensam kompetensutveckling och att tillvarata den samlade personalkompetensen står också på listan över samverkan. Två gånger per år har biblioteken gemensamma personalmöten.

– Vi får ansikten på varandra, vilket underlättar relationerna, berättar Eva. Från personalen har en önskan uppkommit om arbetsrotation, vilket man

eva.mowitz@gullspang.se hans.thorsell@toreboda.se gunilla.broberg@mariestad.se

revirtänkandet!

som bäst håller på att skapa förutsättningar för. Det finns mycket att vinna på att undersöka hur man går tillväga på andra platser. Dessutom finns olika kompetens att ta tillvara. I Mariestad finns till exempel Maria Hörnlund, kunnig på västgötalitteratur och i Gullspång finns Sune Jakobsson, tidigare kulturchef i landstinget Skaraborg, som är expert på Frans G Bengtsson.

Samarbete stärker kommunerna
Biblioteken har en gammal vana att samarbeta och bland annat har en styrgrupp inrättats med de systemansvariga från respektive kommunbibliotek. I och med att man delar på inköps- och utbildningskostnader finns det en hel del att hämta ekonomiskt. En viktig part i samverkan är Vadsbogymnasiet i Mariestad.

Vad som är viktigt i samarbetet är att det råder ett jämbördigt förhållande, säger Gunilla som arbetar i den största kommunen. Trots den stora skillnaden storleksmässigt mellan kommunerna visar siffrorna, lite förvånande, att man lånar ut lika mycket som man beställer in.

Att de tre cheferna dessutom tycks ha roligt tillsammans är inget man ska underskatta. Det kan vara det som till sist avgör om ett samarbete stupar eller fortgår.

Lite problem finns förstås, ingen vill väl direkt påstå att samarbete är lätt. Tungroddheten, den långa beslutstiden kan ta på krafterna, men de tre musketörerna – nej förlåt, de tre bibliotekscheferna, vill hellre poängtera möjligheterna:

– Vi har allt att vinna, det gäller att gilla läget!

Litteraturkritik

Det skrivs och talas mycket om kritik just nu. Och om kritikern som trots de låga ersättningarna förväntas uträtta storverk. Även den som ska granska nagelfars, och Tomas Forser har kommit ut med "Kritik av kritiken. 1900-talets svenska litteraturkritik".

"Dagens kultursidor är utsatta för korstryck, om det råder knappast några tvivel: å ena sidan kulturredaktionernas egna ambitioner... och å den andra dagspressens kommersialisering och nyhetifiering", skriver Ingrid P Bossedal i GP 12/2-02 utifrån konferensen Litteraturkritiken möter biblioteket.

Svensk Biblioteksförnings specialgrupp för skönlitteratur inbjöd till en konferens om litteraturkritik. Medarrangörer var ABF och Svenska Förläggareföreningen.

Ulrika Knutson urskiljde, utifrån kritikerna Fredrik Böök (kritikern som smakdomare) och Klara Johansson (kritikern som vittne) tre huvudtyper:

Kritiker hämtade från de litteraturvetenskapliga institutionerna vid universiteten. Just nu är det feministisk litteraturteori, postkolonial problematik och etnicitet som gäller.

Allmänjournalister som ikläder sig konsumentupplysarens roll.

Yrkesförfattare. Idag är de unga författarna alltmer ointresserade av litteraturkritik. Både av att skriva och att läsa den.

Att skriva litteraturkritik är en uselt betald syssla. Lars Forssell kunde på sin tid unna sig två månader i Paris för det gage han fick för en artikel om Ezra Pound. Expressen betalar 3.000 kr och Sveriges radio 2.500 kr för en längre artikel alternativt ett radioinslag.

"Var och en skriver sig själv domen", skriver Hans M. i sina minnesanteckningar från konferensen och citerar Klara Johansson, med tanke på vilket som är värst; att vara för dum, för snäll, för elak.

Man kan ju undra om det enbart stannar vid kritikern.

GHB är en drog som på senare år blivit mycket populär bland ungdomar och som har krävt flera dödsoffer.

I filmen som regionbiblioteket producerat, med stöd av Folkhälsokommittén, medverkar Kai Knudsen, intensivvårdsläkare på SU och Gunnar Hermansson från rikskriminalens narkotikarotet. Filmerna är tänkt att i första hand vända sig till ungdomar. Diskussionsunderlag medföljer.

Finn Hensner

www.bibl.vgregion.se/ghb

Kan en bok se ut hur som helst?

Låt en shoppingrunda sätta sprått på livsandarna manar tidskriften Fem- ina i marsnumret.

En psykolog från Lund uttalar sig i artikeln om shoppingens fördelar – hur den stimulerar fantasin och kreativiteten och ger oss en frizon. Men när de tyska konstnärerna Judith Wilske och André Erlen gör en bok för barn med titeln WHY DO YOU SHOP (på svenska "Min första shoppingbok" utgiven på Bokförlaget Korpen) blir det ramaskri.

Boken förbjuds för barn och ungdomar under 18 år av myndigheterna i Tyskland. "Härigenom har för första gången i världshistorien shopping censurerats på samma grunder som våld, pornografi och rasism", säger Pierre Guillet de Monthoux, prof. i Företagsekonomi vid Stockholms Universitet.

Puh, tänker jag; tur att jag inte är bibliotekarie. Hur ska boken klassificeras? Bör den stå och samtala med ekonomiböcker, idé- och lärdoms historia, filosofi? Eller ska den in i en barnbokshylla?

En funderare av annat slag får man hur som helst av att läsa boken. Hur var det nu ... Barn gör inte som man säger, utan som man gör.

Fast vi vill kanske hellre ha shoppande än reflekterande barn!

www.whydoyoushop.com

Kulturtidskriftens tilltal

DN-skribenten Jonas Thente var inbjuden tillsammans med representanter från 11 västsvenska kulturtidskrifter för att beskriva publikationernas viktiga roll i skolor och på bibliotek. Det blev en tidskriftsmanifestation på Göteborgs Stadsbibliotek inför nära 100 personer.

Tidskriftsverkstaden i Väst genomför tillsammans med Regionbiblioteket under hösten 2001 och våren 2002 en konferensturné i Västra Götaland. Dals Långed, Trollhättan, Skövde och Göteborg har hittills fått besök av tidskriftsredaktörer, medlemmar i Tidskriftsverkstaden. Dessa föreläser om de ämnen som är respektive tidskrifts inriktning, vilket kan vara allt från träbåtar till kvinnliga kompositörer.

Tidskriftsverkstaden i Väst är en förening bestående av drygt 30 kulturtidskrifter. En del är små skrifter spridda i ett fåtal kopior, andra är fyrfärgstryck i 10 000-tals exemplar. Genomgående för kulturtidskrifter är dock att de har svårt att nå ut till presumtiva läsare. Få bokhandlar och kiosker säljer idag kulturtidskrifter och på biblioteken har de blivit allt färre under många sparsamma år.

Konferensturnéns mål är att väcka bibliotekariers, lärares och studenters intresse för att praktiskt använda kulturtidskrifter i sitt dagliga arbete.

Tidskriftsverkstaden i Väst har sedan starten 1992 understött och utvecklat produktionen av kulturtidskrifter. Idag delar verksamheten plats med bland andra Förlagshuset, Nätverkstan och Regionbiblioteket i Lagerhuset mellan hamnen och Järntorget. Tidskriftsverkstäder finns också i Luleå, Stockholm och Malmö. Till Göteborgs verksamhet bidrar Statens Kulturråd och Västra Götalandsregionen ekonomiskt.

är mer passionerat!

Presentationsdagen med temat Kulturtidskrifter - en källa att ösa ur hölls i Stadsbibliotekets hörsal den 27 februari. Inbjudan hade gått ut till bibliotekarier samt lärare och elever i Västra Götalandsregionen.

Jonas Thente, skribent på DN:s kultursida inledde med att berätta om sitt möte med RIP - Mänskensjournalen i ungdomsåren som förde honom vidare ut i den värld av publikationer som han kallar "encyklopedier med mjuka pärmar".

- Det är i synnerhet kulturtidskriftens *tilltal*, som skiljer sig från kultursidan på dagstidningarna, säger Jonas Thente. Han tycker att det är mer passionerat.

- Litteraturtidskriften till exempel är den mest förnämliga ingången till kulturen och den offentliga debatten. Det allra senaste inom den intellektuella debatten hittar man av nödvändighet först i kulturtidskrifterna. Detta beror på deras struktur och på deras unika möjligheter till tematisering och essäiserande.

Distributionen av tidskrifterna är ett svart kapitel under 90-talet, men Jonas tror att kulturtidskriften kommer att bli 2000-talets vinnare.

- Både samtidens och "fortidens" tongivande intellektuella har vuxit fram och prövat vingarna (och varit som mest intressanta) i kulturtidskrifterna, hävdar han.

Lena Grönlund, bibliotekarie vid Stenebyskolan i Dals Långed, visade hur man kan använda sig av tidskrifter och artiklar i ett skolarbete.

- Vi jobbar inte på något revolutionerande sätt på Stenebyskolan. Men genom att ge studenter och lärare lite experthjälp tror jag att vi kan komma långt i användandet av kulturtidskrifterna i det dagliga skolarbetet, avrundade Lena dagen.

Text: Ulla-Karin Karlson, projektledare på Tidskriftsverkstaden

www.tidskrift.nu

Eva-Lotta Sandberg, Amanda Svensson och Lisa Lindén från **Peripeti**, nättidskriften med ett genusperspektiv.

Magnus Thelander spred scenen full med **Filmkonst** som kommer ut i de flesta olika former: Filmrulle, bok, spel och affisch för att nämna några exempel.

Thomas Haglund på uppkäftiga **Sjukjournalen** propagerade för allas rätt att få publicera sig, långt bort från alla skönhetsideal och normer.

Inget annat land kan, relativt sett, uppvisa en tidningsflora med en sådan kombination av bredd och djup som Sverige.

Charmig, gungande biblioteksverksamhet

Foto: Solveig Lindqvist

Många bokbussar kämpar i motvind medan invånarna i Norrtälje kommun kan glädja sig åt en utveckling av bokbussverksamheten.

I januari träffades bokbussbibliotekarierna och chaufförer från 15 västsvenska kommuner i Mölndal för att diskutera teknik, skolsamarbete och marknadsföring. Träffen arrangerades av Regionbibliotek Västra Götaland och Länsbibliotek Halland.

Ulrika Samuelsson, elev på BHS, deltog med stort intresse. Hon har som syfte att skriva sin magisteruppsats om samarbete mellan bokbuss och skola. Ulrika anser att bokbusspersonalen är ett gäng entusiaster som verkligen värnar om sin verksamhet.

Vad denna charmiga, gungande biblioteksverksamhet väntar på, menar hon, är en förlig vind; att med bland annat bättre marknadsföring bli synliggjord – för nog behövs bokbussen alltid!

www.norrtalje.se/kultur/eda.ekendahl@skara.se

Boka datum redan nu!

Regionbibliotek Västra Götaland inbjuder till konferens kring bibliotek och integration.

VILKEN ROLL KAN BIBLIOTEKET SPELA I INTEGRATIONS-PROCESSEN?

Torsdag den **10 oktober** 9.30-16.00

Hörsalen, Göteborgs stadsbibliotek

Kontaktpersoner:

Gunnar Södow tel 031-616647

Eva Fred tel 031-616648

” Det är klart att vi pratar litteratur och böcker”, säger Lars. ”Men man kan ju önska att vi skulle prata ännu mer.”

”Ja”, säger Evamaria. ”Det är ju ändå det som är innehållet i vårt arbete. Vi pratar så mycket om formerna. Data är ju när allt kommer omkring också form”.

”Ja, det är konstigt det där” funderar Ulla. ”Men när det är kafferast och våren är i antågande då vill man prata om något helt annat; trädgård till exempel.”

”Men, visst pratar vi om innehållet också”, konstaterar Evamaria ”Det är bara inte så organiserat.”

”Ja, visst. Du har rätt. Bra kokböcker talar vi ju gärna om på lunch!”

Läs mer om att tala om böcker i *Framsteget 2*. Ute nu!
red Gunnar Södow.

gunnar.sudow@vgregion.se

PS

”Skönlitteratur 2001 goes Skönlitteratur 2002/2003”

Efter 17 utbildningsomgångar i Skönlitteratur kunde vi inte sluta. Två nya superintressanta omgångar kommer sent i höst; Den första blir 4 och 5 november i Göteborg respektive Uddevalla. Den andra 2 och 3 december. Trean och fyran är planerade till februari och mars 2003. Mer information kommer på en hemsida nära dig: G.S

www.bibl.vgregion.se

IT-rutan

Kortkommandon som gör livet lättare!

För att undvika skador som till exempel musarm bör man använda tangentbordet istället för musen.

Det finns en uppsjö olika kommandon som gör datoranvändandet lättare. Ibland står kommandona till och med utskrivna till höger i rullgardinsmenyerna i programmen. Gå in i Word och öppna menyerna Redigera/Edit, så visar sig kommandona till höger om respektive funktion.

Ett kortkommando skrivs på följande vis:

Ctrl + Funktion, t ex ”x” eller ”v”

(Ex.) Ctrl + c

Denna kryptiska information betyder att man trycker ner tangenten Ctrl (som betyder Control) och håller den nertryckt, varpå man trycker ner till exempel ”x”. Just denna kombination resulterar i att man klipper ut något man har markerat.

Länkar till listor på kortkommandon:

www.proffs.nu/kkie.htm - Internet Explorer

www.bodenonline.com/~u1061/keys.htm - Office 2000

www.midgard.kth.se/kortkom.htm - Windows

Anna Pettersson

Gästkrönikör
Gästkrönikör

Malin Lindroth

DET VAR EN REGNIG SOMMAR och inte en människa kom. Det är i alla fall så jag minns det; att det alltid trummade regn mot taket på Lisebergs lilla scen och att jag tittade ut över rader av tomma, blöta träbänkar. Vem hittade på det där projektet? "Dagens författare på Liseberg". Och varför var jag överhuvudtaget med? Stå där och läsa dikt om ångest, död och förtärande passion mitt ibland popcornstrutar och vinkande kaniner! Så här många år efteråt kan man bara skratta åt sig själv. Jag minns min egen röst som dånade ut över parken. Enligt kontraktet var vi tvungna att läsa oavsett storlek på publik. Oftast var den storleken noll till tre personer. Det gällde alla kollegorna som läste den sommaren.

Av de hundratals författarframträdande jag gjort sedan mitten av åttiotalet måste Lisebergsprojektet vara det mest bisarra. Att kombinationen litteratur/nöjesfält inte riktigt går hem är kanske inte helt förvånande, även om tanken bakom projektet säkert var god. Ändå har Lisebergsäventyret en sak gemensam med många andra författarframträdanden: bristen på publik. De tomma bänkraderna, arrangören som

skäms och ber om ursäkt är en erfarenhet som de flesta författare delar. Alla har varit med om det: Att läsa för två personer och en hund och få en kasse baguetter att ta med sig hem - för det var ju beräknat att femtio skulle komma till kaffeserveringen. Det är svårt att dra publik till författarframträdande, detta är ett faktum oavsett om man befinner sig på storstadens innekrogar eller på hembygdsgrändar i glesbygden. Man kan förstås spekulera i skälen. Är det ointresse för litteraturen? Den beryktade fördumningen som breder ut sig? Eller är vi bara dåliga på att gå hemifrån om vi inte är säkra på vad vi kommer att få se? Själv tror jag på det sistnämnda. Vet att sådan är jag själv.

Så vad göra? Måste man engagera Henning Mankell eller Liza Marklund som dragplåster varenda gång, locka med gratisöl och sticka in populära orkestrar mellan författarnas framträdanden? Ja, alla knep är förstås tillåtna. Men jag skulle ändå vilja föreslå ett betydligt enklare och billigare alternativ: Man skulle kunna fråga sig hur stort problemet egentligen är. Kanske rentutav ifrågasätta om det ens är ett problem. Är det verkligen så säkert att ett arrangemang som bevistas av tvåhundra personer är ett bättre arrangemang än ett som bevistas av fyra? Jag är inte säker på det. Det är den där gamla sanningen om kvantiteten och kvaliteten... Att läsa för tvåhundra personer kan vara en fantastisk upplevelse men att prata med fyra personer i fikarummet på biblioteket kan ibland vara än mer givande. Faktum är att de båda upplevelserna inte går att jämföra. Det är två helt väsensskilda situationer. Det ena handlar om show, det andra handlar om möten. Ofta har jag önskat att arrangörerna, istället för att skämmas för vad de inte åstadkommer, såg att de faktiskt åstadkommer en hel del bara genom att skapa förutsättningar för sådana möten. För min egen personliga del är jag bara tacksam att publiken svek mig både här och där. Hade de inte gjort det hade jag missat flera samtal med människor som jag aldrig ens skulle sett i en fullsatt samlingslokal. Jag hade inte haft en diktsamling av GH i min ägo, hade aldrig fått höra historien om den cancersjuke pojken som gjorde ett avtal med gud, hade inte kunnat någonting om samekulturen och aldrig, aldrig någonsin fått höra S. sjunga Bellman.

Malin Lindroth, författare

Marcos Valenzuela

har städat på Älvstrandens bibliotek sedan starten 1999 och trivs otroligt bra. Städat och städat, en slags kombination av städare och vaktmästare är troligen närmare sanningen.

– När man är här ensam, vet du, då talar tystnaden. Man hör golvet knarrande och rösterna från dem som vistats där under dagen. Ibland börjar någon bok tala till mig. Tar jag ut den ur hyllan hittar jag ofta något som jag har gått och funderat på.

Tillsammans med Ordfront arrangerar Älvstrandens bibliotek skrivarkurser. Reportaget om Marcos är skrivet av Gunilla Eriksson, kursdeltagare och tillika biblioteksföreståndare på Älvstrandens bibliotek.

KLOCKAN SJU PÅ MORGONEN går Marcos in på biblioteket. Han stänger av larmet innan han drar in städvagnen och börjar sopa golven med de speciella trasorna, indränkta i olja för att skydda trägolven.

– Så mycket i livet är en slump, säger Marcos till mig när vi en halvtimme senare möts i bibliotekets personalrum. Biblioteket är tyst och belysningen dämpad. Utanför vilar novembermörkret och genom fönstren ser vi elever och lärare sträva upp från färjan i regnet och blåsten. Hela området, som dagtid är ett myller av människor i olika åldrar och av skilda nationaliteter, verkar ovilligt att vakna till liv denna ovädersmorgon.

– Om någon sagt till mig när jag var barn att som vuxen skulle jag bo på andra sidan jordklotet i ett litet, kallt och mörkt land, att jag skulle gifta mig, skilja mig och gifta om mig, då hade jag aldrig trott på det.

Marcos är född och uppväxt i Chile. 1981 gick han på gymnasiet i Valparaiso. Han tillhörde en grupp som protesterade mot utvecklingen på skolan. Skolavgifterna höjdes varje termin; böcker, pennor, papper, skoluniformer. Allt blev dyrare och dyrare.

Gruppen Marcos tillhörde var också starkt regimkritisk. Pinochet höll fortfarande sitt grepp om Chile och i en park i Valparaiso drabbade regimtrogna ungdomsgrupper och oppositionella ungdomar ofta samman. Ibland blev det slagsmål och polisen grep många av de regimkritiska ungdomarna. De yngsta släpptes i allmänhet. En del kom aldrig tillbaka. Alla visste att de som hamnade i fängelse blev utsatta för tortyr och misshandel.

Situationen blev alltmer tillspetsad och ohållbar för Marcos och hans kamrater. Till skolan kom en grupp "lärare", som egentligen var agenter för regimen. Först utsattes de fattiga ungdomarna för undersökningar och en flicka försvann bara från skolan. Marcos vet fortfarande inte vad som hände med henne. En dag ringde en okänd äldre man till Marcos farmor och ställde frågor om honom. Då förstod han, att om

Jag är ett flygplan som mellanlandat

han ville överleva och framför allt inte utsätta sina farföräldrar för onödiga risker var han tvungen att lämna Chile.

En vän föreslog Sverige och de bestämde att de skulle mötas där. Marcos fick pengar till resan av sin farmor och farfar och hamnade i Göteborg. Han var inställd på att vistas i Sverige endast en kort tid, bara tillräckligt länge för att polis och myndigheter skulle glömma bort honom.

– Min vän, som föreslog Sverige, kom aldrig hit. Han hamnade i Kanada istället och vi har aldrig haft någon kontakt.

Den första tiden i Sverige var en ensam tid och en svår tid.

Vi sitter tysta en stund och jag förstår att den här tiden kanske inte har några ord.

Depressionen varade minst ett år, men under den tiden lärde Marcos känna en del landsmän. Särskilt en familj kom att betyda mycket för honom. Deras ena dotter var jämnårig med Marcos och de blev förälskade i varandra, gifte sig och fick två barn på ganska kort tid. De var båda mycket unga och deras rotlöshet fjärmade dem alltmer från varandra. Marcos upplevelser från sina egna föräldrars skilsmässa gav honom heller ingen hjälp. Det var en lång tid av gräl utan några förklaringar eller besked till honom och hans syster. Marcos blev aggressiv och rastlös. Men hans erfarenheter ledde honom till vissheten att sina egna barn

ville han ha nära kontakt med. Även om han efter föräldrarnas skilsmässa valde att bo hos sin farföräldrar och de innebar stor trygghet, värme och livsglädje, så ville han i förhållande till sina egna barn stå för närheten och tryggheten.

Idag är Marcos gift med Louisa, som kommer från Peru. De har två barn tillsammans och Louisa har ett barn från ett tidigare äktenskap.

– Om jag bott kvar i Chile hade jag nog utbildat mig till ingenjör eller något annat tekniskt yrke, säger Marcos.

Språket blev det största hindret för fortsatta studier. Parallellt med svenskstudier tog Marcos de jobb, som gick att få. Mest blev det olika städjobb. Till sist startade han en egen städfirma. Han har inte många anställda, hans fru Louisa och ett par av hans svägrar. För

att få ekonomin att gå runt kör han ut bröd för ett bageri på lördagsmorgnarna.

– Jag längtar alltid efter att samla alla, mina barn, min fru och mina släktingar omkring mig. Jag skulle vilja ha ett stort hus, där förutom min egen familj, syster, som numera bor i Malmö, hennes man och barn, också kunde bo. Jag kan nog inte tänka mig att flytta tillbaka till Chile. Mina barn är födda här och känner sig som svenskar och det gör jag också. Jag känner mig som ett flygplan som landat. Så småningom kommer jag att lyfta igen, men då blir det för att lämna det här livet för gott.

Text: Gunilla Eriksson,
Älvstrandens Bibliotek

Ordfronts reportageskrivarkurs på Älvstrandens bibliotek. Lärare är författaren och journalisten Stig Hansén (i svart t-shirt). Förutom trilogin om hans far har Stig Hansén i samarbete med Clas Thor gett ut bland annat "Att skriva reportage" och en serie om "Reportagens mästare".

Nytt utseende på Regionbibliotekets Taltidning

Helen Andersson är enhetschef för regionens taltidningar

Vid internetval har man tillgång till samtliga tidningar torsdagen varje vecka.

Det händer mycket inom teknikens område när det gäller distribution av ljud, och användandet av olika hjälpmedel blir allt större. Tack vare detta har taltidningar, lokal- och närradio-stationer fått allt större betydelse.

Regionbibliotekets taltidning vill självklart vara en del i denna utveckling och ett första steg är det projekt som startade den 1 april i år. I samråd med tidningens referensgrupp, som består av de anställda samt lyssnare från hela regionen, har enhetschefen Helen Andersson kommit fram till en modell som ska prövas i ett år.

Från och med den 1 april kan Regionbibliotekets Taltidning erbjuda följande tidningar:

Nytt från Göteborg
Nytt från Bohuslän
Nytt från södra Älvsborg
Nytt från norra Älvsborg
Nytt från västra Skaraborg
Nytt från östra Skaraborg
Regionbilagan

Tidningarna finns på kassett eller på internet och är fortsatt gratis.

Kassetter (90 minuter) delas ut av posten varje fredag. Undantag är Skaraborgsbandet som kommer att distribueras som 60-minuterskassetter tisdagar och fredagar.

"Nytt från"...-kassetterna innehåller föreningsmeddelande, evenemangstips och lokala nyheter från den region bandet berör. Nyheterna och artiklarna (i nerkortad form) läses ur aktuella dagstidningar.

Regionbilagan kommer att bevaka handikappfrågor och nyheter som rör regionens befolkning och kommer till stor del att bygga på egna reportage och inslag. Denna tidning har också till viss del formen av en "bilaga" med konsumentfrågor, recept, boktips och kulturnyheter.

Telefonnummer till redaktionen:
033-35 76 16

taltidningen.boras@vgregion.se

"Dektare och dekter" på västgötamål

OM JAG SÄGER bibliotekskurs till dig så går dina tankar med all säkerhet bakåt i tiden till bibliotekshögskolans svunna tid. Säger jag däremot bibliotekskurs till en Mariestadsbo så tänker hon inte i imperfekt utan i presens, något hon kan uppleva just nu. För på Mariestads stadsbibliotek kan du anmäla dig till en bibliotekskurs, dvs. en kurs på biblioteket.

Kursen "Dektare och dekter" på västgötamål var vår första kurs men absolut inte den sista, med tanke på responsen. I samarbete med den lokale författaren Ingvar Björkdahl har vi genomfört en kurs omfattande två sam-

mankomster. Kursens ambition var att belysa tre stora västgötadiktare, deras verk och sätt att använda dialektala ord i sin diktning. Diktarna var "Alex", "Jönn" och "Caps".

"Alex" hette egentligen Edvin Svantesson och är enligt Björkdahl Västergötlands Karlfeldt. "Jönn" eller rättare sagt John Liedholm är däremot Västergötlands svar på Fröding. Den tredje poeten "Caps" är den mest okända av de tre. Han heter egentligen Paridon Sahlberg.

Kursen förlades två kvällar mellan klockan 19.00 till 20.30. Det visade sig att vi kunde ha suttit hur länge

som helst och diskuterat olika västgötamål. Diskussionerna var ivriga och varma, och skratten många. Deltagarna var en brokig skara – åldrar från 19 och uppåt - de flesta var födda västgötar, men några utsocknes ifrån, hade vågat sig hit (bland annat undertecknad). Samtliga deltagare var överens om att detta är ett ypperligt sätt att väcka intresse för dialekt och diktning.

Helena Jannert, Mariestads bibliotek
helenajannert@mariestad.se

Videofilmfestival för ungdomar i Västra Götaland 21-22 september

I år är det dags för Herrljunga kommun att tillsammans med föreningen Kultverket, Medianätet Väst och Studieförbundet genomföra den 11:e regionala videofilmfestivalen.

Festivalen som vänder sig till ungdomar upp till 26 år går av stapeln den 21-22 september 2002 i Kunskapskällans aula (gymnasieskolan) i Herrljunga.

Festivalarbetet görs av 25 ungdomar i

samarbete med Kultverket och gymnasieskolans mediaprogram.

Festivalen är en mötesplats för unga filmare och erbjuder: workshops, seminarier och så förstås... möjlighet att se mycket film.

Mer information: Anders Björkman, Föreningen Kultverket, Herrljunga

anders.bjorkman@kultverket.org

Foto: Anders Björkman

Give me five:

I varje nummer presenteras någon från Regionbibliotek Västra Götaland.

Annette Arvidsson, "göteborgsspindeln"

Förutom 75 % som assistent arbetar Annette för närvarande även 25 % som projektsekreterare i Kulda.

Bakgrund: Började 1979 på skolförvaltningen i Göteborgs kommun. Var i början av 90-talet på Schillerska gymnasiet och deltog i utarbetandet av datasystem för elevregistrering (GERDA). 1996 var tiden mogen för gamla länsbiblioteket i Göteborg och Bohus län.

Familj: man, samt döttrarna Lisa 14 år och Sofia 17 år.

Bor: Sävedalen, Partille kommun.

Intressen: Idrott (mest handboll), den egna trädgården, blommor, resor och att läsa.

Drömmar om: att resa till Egypten och bli florist när hon blir stor.

annette.arvidsson@stadsbiblioteket.goteborg.se

Datorer drar ström fast de är avstängda.

Visste du att många elapparater faktiskt drar mer ström medan de är avstängda än när de är på? Det beror på att datorer, TV-apparater, stereoutrustning med mera har "stand by"-läge. När man stänger av med fjärrkontrollen eller stänger av datorn på vanligt sätt (i programmet och knapparna på datorn samt på skärmen) förbrukar de alltså fortfarande energi, dygnet runt.

Grenuttag både hemma och på jobbet!

TV-apparaten måste stängas av med avstängningsknappen för att den inte ska dra någon ström. Men för dator och t ex stereo räcker inte det! Man måste - om man inte vill dra ur sladden varje gång - skaffa en tvåpolig grenkontakt med strömbrytare, så att strömmen bryts mellan apparaten och eluttaget! Det är praktiskt också eftersom du kan stänga av flera apparater (till exempel dator och skärm) på en gång! Det kostar c:a 20 kronor, väl använda pengar för att spara energi och därmed miljö!

www.vgregion.se/miljo

Mötesplats 2002

för **alla** som
arbetar med barn-
och ungdomskultur

ESMG Soultop från Göteborg

Sara Kadefors
läs intervjun med Sara på
www.barnensbibliotek.net

Sassa Buregren

Eva Fred förevisar sin Äppelväska med lättlästa böcker

Inger Lindahl

Utställningar, seminarier, föreläsningar och workshops avlöste varandra när kulturhuset i Skövde fylldes av regionens kulturinstitutioner. Under två aprildagar visade Västra Götaland vad man har att erbjuda när det gäller litteratur, teater, musik, film, museiverksamhet etc. Regionbibliotek Västra Götaland var på Mötesplats och informerade om barn- och ungdomsverksamheten samt bjöd på stimulerande möten med kulturarbetare.

Nästa nummer: september 2002